

²⁵⁸/₈₁. Fra Amtet fremlagdes Kommunikation af en Skrivelse af 16de f. M., hvori Indenrigsministeriet efter Brevvevling med Krigsministeriet meddeler Samtykke til, at Udgiften ved Anskaffelsen af de i Mødet den 29de Septbr. d. A. omhandlede 10 Jagt Forsatsvinduer i Garnisonsfygehuset forrentes af Statskassen med 6 % aarlig.

²⁸¹/₈₁. Ved fornyet Behandling af det i Mødet den 3die f. M. fremsatte Forslag til en Henvendelse til Amtsrådet om Forbedring af Bejen forbi Aarhus Mølle overdroges det til Bejudvalget i Forbindelse med C. Rjer og Speyer at fremkomme med Indstilling i Sagen.

³¹⁰/₈₁. Fra Havneudvalget var fremkommet Plan til hvorledes den fremtidige Udvikling af Nybygningerne ved Havnen skulde foregaa navnlig til Dannelsen af et Bassin Nord for den nuværende Havn. Blev henlagt i Skabet til Medlemmernes Eftersyn til næste Møde.

³¹⁵/₈₁. Det i Mødet den 17de f. M. nedsatte Udvalg meddelte, at Vinhandler Fr. Larsen havde tilbudt Kommunen sin Ejendom paa Domkirkegaarden Nr. 6 til Kjøbs for en Sum af 24,500 Kr. og forpørigt paa Vilkaar, som indeholdes i et af ham til Hald stilet Brev af D. D., der havde til Etede. (Se næste Møde.)

³¹⁶/₈₁. Paa dertil givne Anledning forhandlede man Spørgsmaalet, om Kommunen skulde søge at erhverve Ejendommen „Trøjborg“, til hvilken Ende man besluttede at indhente Erklæring fra Havneudvalget om, hvorvidt Fyld eller Ballast kunde tages derfra til Dpfyldning af Grund efter det ny Havneprojekt. (Se næste Møde.)

Mødet den 8. December.

— Som Voldgiftsmænd for Jagtrettens Afløsning valgtes Kammerraad Esmann og Overrettsjagfører Rjer for 3 Aar fra den 1ste Januar 1882.

— Til at gjøre Forslag til Decisioner til Kommuneregnskabet for 1880 valgtes Mørk og Meden.

²³²/₈₀. Af Indvarteringskommissionen blev henstillet til Byrådets Afgjørelse en fra Sundhedskommissionen modtagen Skrivelse af 16de f. M., hvori Kommissionen med Hensyn til Møddingstederne i Rytteretablisementet, se Mødet den 13de Oktober, erklærer sig villig til at ændre sit tidligere opstillede Vilkaar for at anbefale et eventuelt Andragende fra Byrådet om en Afvigelse fra Sundhedsvedtægtens § 27, 2det Punkt derhen, at Møddingstederne omgjørdes

med en Mur af en halv Alens Højde paa de Sider, hvorfra der i Følge Dragonregimentets Skrivelse af 1ste Oktober kan finde Afløb Sted, nemlig de nordlige Møddingspladsers nordlige og de sydlige Pladsers sydlige Sider; men Kommissionen kan ikke gaa ind paa, at der i saa Fald i disse Stykker Muromgjørdninger anbringes Labninger til derigjennem at kjøre ind med Hjulbørene for at aflæsse Gjødningen, da derved Hensigten med hele Omgjørdningen vilde blive tilintetgjort.

Efter at Sagen var forhandlet, blev det vedtaget at lade den hvile indtil videre, idet Byraadet maatte gaa ud fra, at Forholdene ved Rytteretablisementet, der ere ordnede i Løbet af de sidste Aar efter Anvisning af vedkommende militære Autoriteter, ikke endnu kunde være ufyldbestgjørende i den omhandlede Henseende, selv om de ikke i enhver Retning skulde falde sammen med Sundhedsvedtægtenes Bestemmelser.

²⁵³/₈₀. Den i Mødet den 23de Juni forhandlede Sag om Affattelse af et Reglement for Skibe, der løsse og lade Petroleum i Aarhus Havn, var med en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 13de Oktbr. paa ny modtaget tilbage, for at Byraadet kunde erklære sig over de af Politimesteren fremsatte Modbemærkninger, hvortil Justitsministeriet havde sluttet sig.

Efter Forslag af Havneudvalget, hos hvem Sagen hidtil har beroet, besluttede man at tiltræde Politimesterens Bemærkninger.

¹¹⁷/₈₁. Fra S. Petersen i Forening med Lømmestester J. Jensen Broue var modtaget et nyt Projekt for den paatænkte Skt. Klemensbro, hvilket man besluttede at foranstalte fremlagt tilligemed Hovedprojektet, se Mødet den 24de f. M., hvorhos man anmodede Udvalget om at afgive Erklæring over samme, naar Sagen i sin Helhed paa ny kommer til Forhandling. (Se Mødet den 22de dennes.)

¹⁶²/₈₁. Efter derom siden Byraadets Beslutning i Mødet den 1ste Septbr. imellem Indkvarteringskommissionen, 2den Generalkommandointendantur og 3die Dragonregiment ført Brevvevling aprobeerede Byraadet paa Indstilling af den nævnte Kommission, at der foretages følgende Forandringer i Rytterkafsernen, nemlig: at Munderingskamret for 3die Eskadron gives nogle mindre af Regimentet paapegede og af Bygningsinspektøren til en Udgift af 74 Kr. anslaaede Omdannelser; at Belægningsstuen 2 A. i Eskadronskafsernen indrettes og fornyes med Inventar for 4 ugifte Underofficerer (Bygningsinsp. Overflag ca. 206 Kr.); og at den nuværende Beslagsmedie for 2 Smede, efter en af Oberst Koefoed fremsendt Tegning,

ombannes til Brug for 3 Smede, samt at der søjes en Tilbygning til Beslagskuret, hvilke tvende sidste Arbejder af Bygningsinspektøren ere anslaaede til i Alt 1032 Kr. 33 Ore.

²⁰⁷/₈₁. Efter at Indkvarteringskommissionen mundtlig havde erklæret sig over Arkitekt Langes i Mødet den 11te August fremlagte Regning over tilgodehavende Arkitektthonorar, blev den anmodet om at konferere med Lange om Sagen. (Se næste Møde.)

²⁹² og ²⁹³/₈₁. Tvende af Bestyrelsen for Aarhus Haandværkerforening fremsendte Fundatser, nemlig: 1, for Fonden til Udvidelse af Foreningens Friboliger, og 2, for Slagtermester S. L. Hendriksens og Hustrus Legat bleve forsynede med Baategninger i Overensstemmelse med Byraadets Beslutning i Mødet den 17de f. M.

³¹⁰/₈₁. Den i forrige Møde fremlagte Plan for Udvidelsen af Havnen blev vedtagen, hvorefter man besluttede at tilskrive Indenrigsministeriet saaledes:

„Det vil være Ministeriet bekendt fra tidligere Indberetninger blandt andet af Indstillingen under 27de Juni d. A., at Byraadet og Havneudvalget allerede længe have beskæftiget sig med en Udvidelse af Aarhus Havn, ikke saameget fordi dertil for Tiden findes stærk Trang, idet det kun er sjældnere, at den nuværende Bolværksplads har vist sig utilstrækkelig, som fordi Byens tiltagende Størrelse og Handelsomjætning lader befrygte, at den Tid snart vil kunne komme, at Trangen gjør sig mere gjældende end nu, og det da vilde være for sent at skulle paa-begynde Arbejderne. Det bør dog strax bemærkes, at den af Ministeriet under 4de August d. A. givne Tilladelse til at forandre den nuværende nordre Mole til Anlægspladser bevirker, at der meget snart vil savnes Plads til Winterleje for de ikke faa Skibe, som pleje at overvintre her, og som først ved Bygningen af en ny nordre Mole ville finde Erstatning for Tabet.

Det har derfor været paalagt Havneingeniøren at fremkomme med Forslag til Havnens Udvidelse, og dette Hverv har han allerede i Januar 1880 fyldstgjort ved at fremkomme med vedlagte Forslag med tilhørende Overflag og Tegninger.

I hvor fortrinligt dette Arbejde i sin Helhed viste sig at være, kunde der naturligvis rejses mange Indvendinger derimod, men fortrinnsvis blev det fra Havneudvalget gjort gjældende, at Planen vilde nødvendiggjøre Laanet af saa store Pengemidler, at Havneindtægterne, som de nu ere, ikke kunne bære Renter og Afdrag deraf. Da Projektet i sin Helhed ogsaa havde taget

Hensyn dertil og derfor inddelt Arbejderne i flere Rater, blev man snart enig om, kun at søge udført foreløbig de mest fornødne, men da dertil maatte henregnes Anlægget af en ny nordre Mole, viste det sig ogsaa nødvendigt at faa Planen i sin Helhed saaledes fastslaaet, at det, der i den nærmeste Tid udførtes, ikke blev spildt Arbejde, men passede ind i, hvad man overlod Fremtiden at fuldføre. Man har saaledes paa den ene Side troet at kunne bortse fra den foreslaaede store Landvinding mod Nord og foreløbig at kunne indskrænke sig til en Linie Syd for Borrebækkens Udløb i ret Linie til den nye nordre Mole, medens man paa den anden Side har forment det rigtigst ikke at fremskynde Arbejderne videre, end at den tilstedeværende Rest af det sidste Laan paa 400,000 Kr. hos „Bifuben“ c. 170,000 Kr. i Forbindelse med Havnens aarlige Overskud, beregnet til 35 à 40,000 Kr. aarlig, forbrugtes, indtil Laanet hos Gedalia i 1885 er helt afbetalt. Naar dette er sket, altsaa i 1885, vil der være Anledning til at tage Sagen for paany for at bestemme Størrelsen af det Laan, der maa optages for at fuldføre en større eller mindre Del af det foreliggende Projekt.

Havneingeniøren, som allerede i Oktober f. A. havde reduceret den oprindelige mindre Plan A. paa 970,000 Kr. til en Udgift paa 800,000 Kr., har forment, at der af de paa dette Overslag opførte Arbejder i de nærmeste 5 à 6 Aar burde udføres og søges Approbation paa:

1. Den ny nordre Mole	247,800 Kr.
2. Rystværn, 220'	30,950 „
3. Tømmer og Stensfjærme, midlertidigt	32,660 „
4. Dpfylldning.....	23,000 „
5. Bolværk, 100'	10,000 „
12. Dpmudring, 400 Rfv.	40,000 „
20. Uforudset Udgift og Administration 8 % ..	30,590 „
	<hr/>
	415,000 Kr.

endvidere af Post 7, Bolværk 720' paa vestre Side

og 8, Dpfylldning..... 100,000 „
 saa at der med de til Udvidelsen af den nuværende nordre Mole approberede 76,000 Kr. omtrent vilde forbruges 600,000 Kr.

Havneudvalget har derefter indstillet:

- 1, at Havneingeniørens Plan af Januar 1880 indstilles til Ministeriets Approbation som det Maal, der arbejdes hen til og hvis Omrids følges;

2, at de Arbejder, som omfattes af de foransførte 9 Poster bringes til Udførelse, for saa vidt det kan ske for Havnens egne Midler, men at:

3, naar det Tidspunkt indtræder, da det maa blive nødvendigt at rejse større Pengemidler til Arbejdernes Udførelse, Sagen paany tages til Forhandling og ny Indstilling gjøres.

Da Byraadet ganske har kunnet tiltræde disse Indstillinger tillader man sig at fremsende Havneingeniørens fornævnte Arbejder og at udbede sig Ministeriets Approbation derpaa meddelt."

³¹³/₈₁. Fra Overretsprokurator Vilh. Rode i Kjøbenhavn forelaa følgende Skrivelse af 5te d. M. saa lydende:

„For Executores testamenti i Boet efter afdøde Cand. phil. Adolph Victor Freund tillader jeg mig hoslagt at fremsende Aftryk af det af ham efterladte Testamente af 29. Maj 1869, saavel som af de af ham nedskrevne forskjellige Udtalelser til Fortolkning af dette Testamente, idet jeg særlig henleder Byraadets Opmærksomhed paa de i § 3 trufne Bestemmelser og udbeder mig dette Udtalelse om, hvorvidt det vil modtage den i Testamentet for Staden Aarhus bestemte Arv.

Under Forudsætning af Byraadets bekræftende Svar skal jeg tillade mig at anmode om, at dette vil lade sig repræsentere paa Skiftet. — Der vil blive afholdt en Skiftejamling i Boet Fredagen den 16. Decbr., Kl. 6 paa mit Kontor, men iøvrigt vil Møde i Boet kunne gives til anden og tidligere Tid, dersom dette maatte være Byraadet belejliger."

Den ommeldte § 3 i Testamentet lyder i Følge ovennævnte Aftryk saaledes:

„Min Mønt- og Medaljesamling tilligemed de mig tilhørende numismatiske Bøger testamenterer jeg til Staden Aarhus, under den Betingelse, at den forbliver i Stadens Eje, uafhængelig som en Del af denne Byes Museum. Det skal dog først overlades Direktøren for Mønt- og Medaljesamlingen i Kjøbenhavn at udtage et Antal af indtil 100 Stykker, som det maatte være af særlig Interesse for Samlingen at komme i Besiddelse af. Jeg forbeholder mig forøvrigt desforuden mundtlig eller skriftlig for mine Eksekutorer at nævne enkelte Mønter, som jeg særlig maatte ønske at overgive til den nævnte kjøbenhavnske Mønt- og Medaljesamling."

Byraadet vedtog at modtage det tilbudte Legat og at udtale sin Paaskjønnelse af Gaven overfor Eksekutorerne.

³¹⁵/₈₁. Byraadet besluttede at indgaa paa det i forrige Møde ommeldte Tilbud fra Vinhandler Fr. Larsen om Salget af den ham tilhørende Ejendom paa Domkirkepladsen. (Se næste Møde.)

³¹⁶/₈₁. Der forelaa forskjellige Dplysninger vedkommende Kjøbet af „Trøjborg“, navnlig den i forrige Møde æskede Erklæring fra Havneudvalget, hvorefter Byraadet besluttede ikke at foretage videre i Sagen.

Mødet den 15. December.

¹²⁷/₈₁. Fra Fattigudvalget forelaa nedenansførte Betænkning i Anledning af den i Mødet den 17de f. M. af Legatudvalget afgivne Erklæring om den fremtidige Anvendelse af Peter Willadsens og Hustrus Legat.

Udvalgets Skrivelse, der er dateret den 8de dennes, er saa lydende:

„Ved at tilbagevende hoslagte Sag ang. P. Willadsens og Hustrus Legat skal Udvalget først tillade sig følgende almindelige Bemærkninger:

Det er vel saa, at Kommunalloven af 1868, § 13 ophæver Fattigkommissionerne i Byerne og henlægger deres Forretninger under Byraadet; ved samme Lovs § 5 er det imidlertid tilladt, at den umiddelbare Forvaltning af enkelte Grene af de kommunale Anliggender overdrages til staaende Udvalg, om hvis Sammensætning og Myndighed der da i Vedtægten bliver at optage nærmere Regler, og i Henhold hertil er det ved Vedtægt for Styrelsen af de kommunale Anliggender i Aarhus Kjøbstad, § 2 blandt andet bestemt, at den umiddelbare Forvaltning af Fattigvæsenet er overdraget til et staaende Udvalg. Dette har siden Lovens Ikrafttræden forestaaet Fattigvæsenets Administration i alt væsentligt som de tidligere Fattigkommissioner, og i Henhold til Vedtægtens § 6, 6te Sidste Stykke in fine, bl. a. ogjaa uddelt Renterne af de Legatkapitaler, der tidligere vare bleve administrerede af Fattigkommissionen Vedtægtens § 13, der omtaler Legatudvalgets Virksomhedsomraade, omtaler ogsaa udtrykkelig de under Fattigvæsenet henhørende Legater som undtagne herfra.